

06.10.2022

POL-2020-74261

Giltighetstid
1.11.2022 - 14.2.2026

Författningsgrund
Polisförvaltningslagen (110/1992) 4 §

Ändrar/Upphäver
POL-2020-74261, 1.2.2021, Övervakning av
utlänningar

Målgrupper
Polisen

Övervakning av utlänningar

Innehåll

Övervakning av utlänningar	1
1 Syftet med anvisningen och definition av övervakning av utlänningar	2
2 Principer för övervakningen	2
3 Syftet med övervakning av utlänningar	4
4 Laglighetsgrund	4
5 En utlännings rätt att vistas i Finland	5
6 Rätt att utföra kontroll	6
6.1 Förfarande i anslutning till tillämpandet av rätten att utföra kontroll	8
7 Genomförandemetoder för övervakning av utlänningar	10
7.1 Övervakning av utlänningar som en del av den grundläggande polisverksamheten	10
7.2 Analysbaserad övervakning av utlänningar	11
7.3 Val av målpersoner förbud mot etnisk profilering	12
7.4 Avgränsning vid val av målpersoner	13
8 Övervakning av utlänningar i närheten av de inre gränserna	14
9 Fortsatta åtgärder	15
9.1 Fortsatta åtgärder mot en arbetsgivare eller en dennes företrädare	17
9.1.1 Utlänningsförseelse av arbetsgivare	17
9.1.2 Påföljdsavgift för arbetsgivare	17
10 Registrering vid övervakning av utlänningar	18
11 Statistikföring av olaglig vistelse i landet	18
12 Tolkning och översättning	19
13 Nätverket för befäl och utbildare vid sidan av sin egen tjänst inom bekämpning av olaglig inresa och vistelse i landet	20
14 Bekämpning av människohandel och att hänvisa offer till hjälpsystemet	20

1 Syftet med anvisningen och definition av övervakning av utlänningar

Syftet med anvisningen för övervakning av utlänningar är att riksomfattande förenhetliga övervakning av utlänningar och ge mer omfattande riktlinjer för övervakning av utlänningar hos polisen jämfört med den tidigare anvisningen om övervakning av utlänningar. Närmare information om ändringarna i anvisningen finns i det bifogade följbrevet.

Definitionen av övervakning av utlänningar och principerna för genomförandet av övervakning av utlänningar finns i 129 a § i utlänningslagen (301/2004).

Övervakning av utlänningar innebär övervakning av efterlevnaden av utlänningslagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Det särskilda syftet med övervakningen är att bekämpa olaglig vistelse i landet, och avsikten är att kompensera avsaknaden av kontroller vid Schengenområdet inre gränser och förhindra utnyttjande av personer som vistas olagligt i landet, exempelvis människohandel och arbetsrelaterad diskriminering.

Polisen ansvarar i huvudsak för övervakningen av utlänningar inne i landet. Polisen leder verksamheten i gemensamma operationer inom övervakning av utlänningar. Gränsbevakningsväsendet kan på polisens begäran delta i övervakning av utlänningar som görs inne i landet.

Gränskontroller är inte övervakning av utlänningar. Övervakningen av utlänningar får inte ha drag som är karaktäristiska för gränskontroll. Bestämmelser om gränskontroller finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna).

I uppdrag inom övervakning av utlänningar fastställer polisen utlänningens identitet, medborgarskap, rätt att vistas i landet och rätt att arbeta samt om det finns anledning att vidta fortsatta åtgärder beträffande personens rätt att vistas i landet.

Övervakning av utlänningar är inte polisundersökning och det krävs ingen brottsmisstanke för att utföra kontroller i samband med övervakningen av utlänningar. Den som övervakningen gäller misstänks vanligen inte för brott utan kontrollen görs för att övervaka att bestämmelserna i utlänningslagen följs. Övervakning av utlänningar kan leda till polisundersökning eller förundersökning.

Etnisk profilering är förbjuden vid övervakning av utlänningar och i all annan polisverksamhet.

2 Principer för övervakningen

Övervakning av utlänningar ska grunda sig på övervakningsmyndighetens allmänna uppgifter och erfarenhet av olaglig inresa och vistelse i landet.

Övervakningsåtgärderna ska grunda sig på gjorda iakttagelser eller erhållna tips- eller analysuppgifter. Detta betyder att det i övervakningssituationen beträffande den som väljs som föremål för övervakningen ska finnas iakttagelser eller tips- eller analysuppgifter som ger en anledning att utföra en kontroll.

Precis som i annan polisverksamhet är *etnisk profilering* förbjuden i övervakningen av utlänningar. Detta betyder att övervakningsåtgärden inte får grunda sig enbart eller i avgörande grad på personens verkliga eller förmodade etniska ursprung. Övervakningen eller övervakningsåtgärden får inte grunda sig till exempel enbart på hudfärgen hos personen som övervakningen gäller. Kroppsvisitation får inte genomföras så att endast personer med vissa fysiska egenskaper eller visst etniskt ursprung visiteras.

Utgångspunkten i 6 § om jämlikhet i Finlands grundlag (731/1999) är att ingen utan godtagbart skäl får särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. *Enligt 129 a § 3 mom. i utlänningslagen får en övervakningsåtgärd inte enbart eller i avgörande grad grunda sig på en persons verkliga eller antagna etniska ursprung. Eftersom övervakningen av utlänningars vistelse, inresa, arbete och utförande av arbete kan riktas sig mot icke-finska medborgare och finska medborgare, är det inte fråga om förbjuden diskriminering på grund av medborgarskap, utan om utförandet av en lagstadgad övervakningsuppgift.*

Då övervakning av utlänningar utförs ska principen för ändamålsbundenhet följas. Även proportionalitetsprincipen och principen om minsta olägenhet ska beaktas i planeringen av övervakningen. Övervakningsåtgärden ska vara motiverad i förhållande till det eftersträlvade målet med övervakningen och uppdragets betydelse, hur brådskande uppdraget är, den övervakade personens beteende, ålder, hälsa och andra motsvarande omständigheter som gäller personen och övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen. Övervakningen ska genomföras med respekt för den övervakades rättigheter. Utlänningens rättigheter får inte begränsas i större mån än vad som är nödvändigt.

Föremålen för övervakningen kan inte väljas endast med den grund att polisen tror att personen är en utlänning. Man bör sträva efter att genomföra kontrollerna så att föremålet för åtgärden inte upplever att han/hon blivit föremål för åtgärden på grund av sitt etniska eller nationella ursprung. När åtgärden motiveras på ett behörigt sätt går det i regel att undvika missförstånd.

Även en finsk medborgare kan bli föremål för övervakning inom övervakningen av utlänningar. Principerna för övervakningen gäller alla som är föremål för övervakningen oberoende av om personen är utlänning eller inte.

Polisen ska handla sakligt och opartiskt samt främja jämlik behandling och försonlighet. När övervakningen av utlänningar planeras och genomförs

ska uppmärksamhet fästas vid hur övervakningen ordnas och hur information om den eventuellt förmedlas så att missförstånd inte uppstår. Det ska också beaktas att utlänningarna kan ha misstankar om att myndigheterna inte handlar på ett ändamålsenligt sätt.

Den som är föremål för åtgärden ska i tillräcklig omfattning och på ett förståeligt sätt meddelas orsakerna till de åtgärder som vidtas i samband med övervakningen i förhållande till hur brådskande och viktigt uppdraget är. Vid övervakning av utlänningar ska särskild uppmärksamhet fästas vid lämpligt beteende då övervakningen utförs.

3 Syftet med övervakning av utlänningar

Syftet med övervakning av utlänningar är att övervaka villkoren för utlänningars inresa och vistelse i landet så att den allmänna ordningen och säkerheten inte hotas. Syftet med övervakningen är att förebygga och bekämpa olaglig inresa och olaglig vistelse i landet, identifiera olagligt arbete bland utlänningar samt identifiera offer för människohandel.

Syftet är också att förebygga risken för att utlänningar i utsatt ställning utnyttjas av kriminella och kriminella grupper. Särskilt vid övervakning av arbetstagarnas rätt att vistas i landet och att arbeta finns det skäl att fästa uppmärksamhet vid eventuella indikatorer som tyder på att personerna har en underordnad eller beroende ställning eller att personen kunde vara offer för människohandel eller något annat motsvarande brott.

4 Laglighetsgrund

Övervakning av utlänningar är en uppgift som hör till polisen. Polisen genomför övervakning av utlänningar med stöd av 212 § i utlänningslagen. Enligt den utövar Migrationsverket, polisen och gränsbevakningsväsendet tillsyn över iakttagandet av utlänningslagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Enligt 2 § i utlänningslagen tillämpas utlänningslagen på utlänningars inresa och utresa samt på deras vistelse och arbete i Finland.

Även Europeiska unionen och kodexen om Schengengränserna kräver att olaglig inresa och vistelse i Schengenområdet måste bekämpas eftersom inga kontroller utförs vid de inre gränserna inom området.

212 § i utlänningslagen är en administrativ uppgiftsnorm där uppgifterna beskrivs i stora drag för myndigheterna som utför övervakningen av utlänningar. Polisens rätt att använda olika befogenheter som en del av uppgifterna inom övervakning av utlänningar grundar sig på uttryckliga specialbestämmelser. Beträffande övervakningen av utlänningar är sådana bestämmelser om befogenheter särskilt bestämmelserna i 7 kap. i utlänningslagen samt vissa bestämmelser i polislagen.

Vid behandlingen av ärenden som avses i utlänningslagen följs förvaltningslagen (434/2003) om inte något annat föreskrivs i lag. På polisens utredningar av förutsättningarna för en utlännings inresa, vistelse i landet och avvisning tillämpas bestämmelserna om polisundersökning i polislagen. Om till exempel förutsättningarna för vistelse i landet är oklara

efter en kontroll av resedokumenten i övervakningen av utlänningar kan ärendet således utredas ytterligare som polisundersökning med polisundersökningens befogenheter eller som förundersökning om brottsmisstanke föreligger.

5 En utlännings rätt att vistas i Finland

En utlänning har ingen ovillkorlig rätt att vistas i landet utan villkoren och grunderna för vistelse i landet förskrivs i utlänningslagen.

Rätten till fri rörlighet för en EU-medborgare är en av de viktigaste friheterna inom Europeiska unionens inre marknad. Sålunda kan unionsmedborgare och deras familjemedlemmar utnyttja rätten att röra sig och vistas ganska fritt i medlemsstaternas område. Bestämmelser om uppehållsrätt för unionsmedborgare och därmed jämförbara personer finns i 10 kap. i utlänningslagen.

11 § i utlänningslagen innehåller bestämmelser om inresevillkor för utlänningar och 40 § i samma lag innehåller bestämmelser om när en utlännings vistelse i Finland är laglig. En utlänning som inte har rätt att resa in i Finland kan avvisas eller nekas inresa. En utlänning som inte har rätt att vistas i Finland kan avvisas eller utvisas ur landet.

En laglig inresa blir olaglig vistelse i landet om personen stannar kvar i landet längre än tillåtet eller ändrar syftet med sin vistelse utan tillstånd som krävs av myndighet.

En utlänning får uppehålla sig lagligt i landet under den tid ansökan behandlas, tills ärendet har avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft eller tills ett beslut har fattats om att utlännen ska avlägsnas ur landet och beslutet kan verkställas.

När man påträffar en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i Finland och som har giltig uppehållsrätt i en annan EU-stat ska det med stöd av 149 b § i utlänningslagen krävas att personen omedelbart återvänder till denna stat. Om tredjelandsmedborgaren inte hör samman detta krav eller om det är nödvändigt att personen avlägsnar sig omedelbart för den allmänna ordningens och säkerhetens skull, fattas ett beslut om att avlägsna personen ur landet.

Detta krav kan framställas om personens ansökan om uppehållstillstånd har avslagits eller om personen vistas olagligt i landet. Ett uppehållstillstånd som beviljats av en annan EU-stat måste vara i kraft. Ett annat tillstånd som ger rätt att vistas i landet kan vara vilket tillstånd som helst som ger uppehållsrätt i en annan medlemsstat med undantag av kortvarigt visum.

En EU-medborgare som meddelats inreseförbud vistas olagligt i landet. Om en EU-medborgare som meddelats inreseförbud påträffas i landet ska polisen vidta lämpliga åtgärder. Vanligen innebär detta förundersökning samt åtgärder för att avlägsna personen ur landet.

En utlänning som reser in i eller vistas i Finland ska ha ett giltigt pass som har utfärdats av en myndighet i hans eller hennes hem- eller vistelseland eller annat resedokument som 13 § i utlänningslagen hänvisar till och som erkänns i Finland. En utlänning måste på uppmaning visa handlingen för polisen.

Enligt 130 § i UtL ska en utlänning på kallelse infinna sig hos polisen, gränskontrollmyndigheten eller Migrationsverket för att lämna behövliga upplysningar om sin vistelse.

6 Rätt att utföra kontroll

129 b § 1 mom. innehåller bestämmelser om polisens rätt att utföra kontroll i samband med övervakning av utlänningar.

Rätten att utföra kontroll är en administrativ befogenhet. Som åtgärd inom övervakningen av utlänningar är tillämpandet av rätten att utföra kontroll en övervakningsåtgärd och för detta krävs ingen pågående polisundersökning eller förundersökning.

I en kontroll som gäller övervakning av utlänningar är det inte fråga om till exempel en kontroll som grundar sig på brottsmisstanke utan om en övervakningsåtgärd som gäller efterlevnaden av utlänningslagen och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Om det för övervakningen av utlänningar är motiverat att utreda en utlännings identitet, medborgarskap, rätt att vistas i landet eller rätt att arbeta, har polisen rätt att:

- 1) av den som övervakas få uppgifter och kontrollera behövliga handlingar om personens identitet och medborgarskap samt om personens rätt att vistas i landet och rätt att arbeta,
- 2) få tillträde till en lokal som omfattas av offentlig frid enligt 24 kap. 3 § i strafflagen (39/1889) eller till en annan plats, en lokal eller ett fordon som allmänheten inte har tillträde till och som inte används för boende av permanent natur, för att utföra en i 1 punkten avsedd kontroll,
- 3) stoppa ett fordon för att utföra en i 1 punkten avsedd kontroll av personerna i bilen,
- 4) av arbetsgivare som har anställt utlänningar få uppgifter om de anställda utlänningarna och om grunderna för deras rätt att arbeta och av uppdragsgivare som avses i 86 b § få uppgifter enligt vilka de har fullgjort sina förpliktelser enligt 86 a § 1 och 2 mom.

Befogenheterna som ger rätt att utföra kontroll kan tillämpas parallellt i olika övervakningssituationer och de utesluter inte varandra.

Enligt 1 punkten i bestämmelsen om rätt att utföra kontroll har polisen allmän befogenhet att av den som övervakas få uppgifter om personens identitet, medborgarskap, rätt att vistas i landet och rätt att arbeta. I

praktiken innebär detta att polisen har rätt att både kontrollera och se handlingar för verifiering av personens identitet och personens rätt att vistas och arbeta i landet.

Exempel på sådana handlingar är pass, annat resedokument, identitetsbevis, uppehållstillståndskort, unionsmedborgarens bevis om registrering eller uppehållskort för EU-medborgares familjemedlem.

Övervakningen och kontrollen kan också inriktas på en finsk medborgare, eftersom personens identitet och medborgarskap med säkerhet kan fastställas först med hjälp av dokument av vilka identiteten och medborgarskapet framgår.

Om personen inte har med sig de dokument som behövs eller om personen vägrar att visa sina dokument kan en utredning enligt utlänningslagen av villkoren för vistelse i landet inledas och utföras som polisundersökning. I samband med polisundersökningen tillämpas bestämmelserna och befogenheterna som gäller polisundersökning i polislagen. Alternativt kan bestämmelserna om säkringsåtgärder i 7 kap. i utlänningslagen tillämpas, i sista hand tagande i förvar, om det i övrigt finns förutsättningar för tillämpande av säkringsåtgärder.

2 kap. 1 § i polislagen innehåller dessutom en allmän bestämmelse om utredning av identiteten och 3 mom. om rätten att gripa en person som vägrar lämna uppgifter för att klarlägga personens identitet.

Enligt 2 punkten i bestämmelsen om rätt att utföra kontroll får polisen vid övervakning av utlänningar befogenhet att tillträda en lokal som omfattas av offentlig frid eller till en annan plats, en lokal eller ett fordon som allmänheten inte har tillträde till och som inte används för boende av permanent natur.

Övervakning av utlänningar kan utföras till exempel i affärslokaler, restauranger eller på byggplatser. 24 kap. 3 § i strafflagen innehåller en förteckning över lokaler som omfattas av offentlig frid. Exempel på sådana är ämbetsverk, affärslokaler, kontor, produktionsinrättningar, möteslokaler eller andra motsvarande lokaler eller byggnader eller sådana byggnaders omgärdade gårdsområden.

I samband med en kontroll i en lokal som omfattas av offentlig frid har polisen befogenheter att av den som övervakas få uppgifter om personens identitet, medborgarskap, rätt att vistas i landet och rätt att arbeta samt rätt att kontrollera ovan avsedda handlingar för att fastställa personens identitet, medborgarskap, rätt att arbeta och rätt att vistas i landet.

Övervakning av utlänningar får inte utföras på ställen som omfattas av hemfrid. Detta betyder att polisen inte kan tillträda en hemfridsskyddad lokal eller plats med stöd av ett uppdrag inom övervakning av utlänningar eller rätten att utföra kontroll som avses i utlänningslagen. Med en hemfridsskyddad plats avses ett utrymme som är avsett för boende på ett sätt som godkänns i rättsordningen. Att använda vilket rum eller vilken

lokal som helst till exempel bara för tillfälligt boende leder således inte automatiskt till att lokalen omfattas av hemfridskydd.

Enligt 3 punkten i bestämmelsen om rätt att utföra kontroll har polisen rätt att som en åtgärd inom övervakning av utlänningar stoppa ett fordon samt rätt att kontrollera identiteten hos personerna i fordonet och utlänningars rätt att vistas i landet samt övriga omständigheter som avses i 1 punkten.

Då ett fordon stoppas till exempel i samband med trafikövervakning kan även passagerarnas uppgifter kontrolleras samtidigt om kontrollen är motiverad för att utföra övervakning av utlänningar.

Med stöd av denna befogenhet kan polisen dock inte genomsöka fordonets bagageutrymme eller handskfack utan endast kontrollera uppgifterna för de personer som finns i fordonet. Då förutsättningarna för polisundersökning uppfylls fastställs identiteten vid behov som polisundersökning.

Enligt 4 punkten i bestämmelsen om rätten att utföra kontroll har polisen rätt att av arbetsgivare som har anställt utlänningar få uppgifter om de anställda utlänningarna och om grunderna för deras rätt att arbeta och av uppdragsgivare som avses i 86 b § få uppgifter enligt vilka uppdragsgivarna har fullgjort sina förpliktelser enligt 86 a § 1 och 2 mom. i utlänningslagen.

Uppgifterna kan utnyttjas för att kontrollera om anställda på en arbetsplats har rätt att arbeta.

6.1 Förfarande i anslutning till tillämpandet av rätten att utföra kontroll

Då rätten att utföra kontroll som avses i 129 b § 1 mom. i utlänningslagen tillämpas ska även de *allmänna bestämmelserna om förfarandet* som fastställts i 2 mom. i denna paragraf följas.

Om möjligt, ska polisen under kontrollens gång upplysa den som direkt berörs av kontrollen om kontrollens ändamål, hur den görs och om fortsatta åtgärder.

Fortsatta åtgärder som kan vidtas i samband med kontrollen kan vara att skaffa en tilläggsutredning för att fastställa utlänningens identitet, medborgarskap, uppehållsrätt eller rätt att arbeta samt vid behov eventuella säkringsåtgärder enligt utlänningslagen eller åtgärder som gäller polisundersökningen.

Då rätten att utföra kontroll utnyttjas är det viktigt att säkerställa tillräcklig växelverkan mellan inspektören och parten för att undvika missförstånd om grunderna för kontrollen, kontrollens syfte eller de fortsatta åtgärderna.

Kontrollen ska göras utan att den som är föremål för övervakningen eller innehavaren av lokalen som inspekteras orsakas oskälig olägenhet.

Förutom de allmänna bestämmelserna om förfarandet ska de *särskilda bestämmelserna om förfarandet* i 129 b § 3 mom. följas vid en kontroll som

utförs i en lokal som omfattas av offentlig frid med stöd av 129 b § 1 mom. 2 punkten.

Innehavaren av lokalen eller dennes företrädare ska underrättas om när kontrollen inleds och vad den grundar sig på så snart det är möjligt utan att utförandet av kontrollen äventyras. I första hand ska innehavaren av lokalen underrättas om kontrollen. Innehavaren kan till exempel vara arbetsgivaren i vars lokaler kontrollen utförs eller ägaren till lokalen.

Kontrollen kan utföras även om innehavaren av lokalen eller dennes företrädare inte är på plats eller inte kan nås. Innehavaren av lokalen eller dennes företrädare ska då underrättas om när kontrollen inleds och vad den grundar sig på så snart det är möjligt.

Då en kontroll ska utföras i en lokal som omfattas av offentlig frid följs bestämmelserna i 39 § i förvaltningslagen.

En *skriftlig inspektionsberättelse* ska utan dröjsmål avfattas över en inspektion som förrättats i en lokal som omfattas av offentlig frid. Inspektionsberättelsen avfattas av den polisman som ansvarar för inspektionen.

I berättelsen antecknas inspektionens förlopp och inspektörens viktigaste iakttagelser. Av inspektörens iakttagelser i inspektionsberättelsen specificeras endast de mest relevanta, dvs. de som kan anses ha betydelse för avgörandet av ärendet eller för de fortsatta åtgärderna.

Beträffande inspektionsberättelsens förlopp ska åtminstone följande uppgifter framgå av berättelsen:

- datumet då dokumentet upprättats, dokumentets nummer
- myndighet som förrättat inspektionen, adress och telefonnummer
- personer som deltagit i inspektionen
- föremålet för inspektionen: namn, objekt/lokal, objektets FO-nummer eller motsvarande, företagets adress, verksamhetsställets adress, tid och plats för inspektionen, närvarande parter, part som underrättats om att inspektionen inleds
- inspektionsförloppet och de viktigaste iakttagelserna. Dessutom ingår ett uppföljningsavsnitt: inspektionen omfattade X st. personer, olaglig vistelse x st., olagligt arbete x st., x st. anmärkningar, x st. rs/rv/R-anmälningar registrerades, anmälan till RFV/skattemyndigheten, övriga åtgärder, alternativt punkten "inga brister observerades"
- den som förrättade inspektionen: datum, tjänstebeteckning, underskrift och namnförtydligande
- anteckningar om delgivningen av inspektionen: tid och plats, part, delgivare, delgivningsvittne, tolk

I samband med en kontroll som görs i en lokal enligt 2 punkten som omfattas av offentlig frid e.d. ska den närvarande innehavaren av lokalen eller dennes företrädare också underrättas om upprättandet av inspektionsberättelsen och om partens rätt att bli hörd med anledning av denna.

Inspektionsberättelsen ska delges en part som har rätt att närvara vid inspektionen. Om inspektionen inte leder till andra åtgärder än den inspektion som är för handen eller om åtgärderna som behövs för att upprätta inspektionsberättelsen kan utföras i samband med inspektionen, kan inspektionsberättelsen meddelas efter inspektionen på det ställe där inspektionen förrättades. Detta förutsätter att alla uppgifter som behövs för berättelsen är tillgängliga.

Varje polisenhet ska föra bok över de kontroller som utförts enligt 129 b § 1 mom. 2 punkten i utlänningslagen och över inspektionsberättelser så att antalet berättelser och föremålen för kontrollerna samt åtgärder som föranletts av kontrollerna under en viss tidsperiod vid behov kan kontrolleras. Om kontrollen leder till polisundersökning eller förundersökning ska normala registreringar av ärendet göras i Patja-systemet.

7 Genomförandemetoder för övervakning av utlänningar

Genomförandemetoder för övervakning av utlänningar kan indelas i två verksamhetsmodeller. Primärt utförs övervakning av utlänningar som en del av all polisverksamhet såsom i samband med larmuppdrag, trafikövervakning samt övervakning av allmän ordning och säkerhet. Övervakning av utlänningar kan också utföras som analysbaserad temaövervakning.

7.1 Övervakning av utlänningar som en del av den grundläggande polisverksamheten

Övervakning av utlänningar som en del av den grundläggande polisverksamheten betyder att när en person som visar sig att vara en utlänning påträffas under vilket polisuppdrag som helst kontrollerar polisen om denne enligt utlänningslagen har rätt att vistas i landet. Om personen inte har rätt att vistas i landet vidtar polisen nödvändiga åtgärder i ärendet.

I den grundläggande polisverksamheten arbetar man med många olika behörighetsgrunder. Till exempel när en patrull kommer till en larmplats arbetar den typiskt på grundval av behörigheter enligt polislagen (872/2011). Om föremålet för larmuppdraget är en utlänning kan man övergå till övervakning av utlänningar och tillämpa utlänningslagen.

Med tanke på övervakning av utlänningar är det väsentligt att förstå i vilken situation övervakning av utlänningar påbörjas och i vilken situation polisen utför en annan uppgift som tillhör polisen.

Till exempel trafikövervakning, övervakning av utlänningar och förundersökning kan alla ske i samband med samma uppdrag, och då är det speciellt viktigt att veta vilka behörigheter som används i dessa sammanhang. Om det är till exempel meningen att avslöja personer som vistas olagligt i landet kan man inte använda trafikövervakningens behörigheter som metod. Bestämmelser om behörigheter vid trafikövervakningen finns i vägtrafiklagen (729/2018), fordonslagen (1090/2002) och polislagen, medan bestämmelser om behörigheter vid övervakning av utlänningar finns i utlänningslagen. Övervakning av

utlänningar kan påbörjas i samband med trafikövervakningen till exempel när förarens körkort utreds, då informationen om att föraren är en utlänning framgår av de uppvisade handlingarna.

Det är viktigt att säkerställa att parallella utredningar och åtgärder inte äventyrar kundens rättssäkerhet. Ärenden behandlas i utgångspunkt skilt från varandra vid olika utrednings- eller verksamhetstyper så att man är medveten om utlänningens ställning i olika processer.

Om polisens kund har en utländsk bakgrund förändrar detta inte automatiskt karaktären av polisverksamheten till övervakning av utlänningar. Utlänningar utgör föremål för polisens verksamhet också i all annan polisverksamhet. Det är viktigt att bli medveten om risken för förväxling i detta sammanhang.

Detta kan synas till exempel i en situation där sökning av en efterlyst utlänning eller en utlänning som är misstänkt för brott kan felaktigt uppfattas som övervakning av utlänningar. Det handlar inte om övervakning av utlänningar utan ett polisuppdrag, och behörigheter grundar sig på annan lagstiftning än utlänningslagen. Dessutom när det till exempel uppstår en misstanke om skattebedrägeri som har anknytning till ett företag med utländsk bakgrund utförs förundersökningsåtgärderna mot företaget inom ramen för behörigheter som gäller skattebedrägeribrottet och inte på grundval av övervakning av utlänningar.

Valprocess av målpersoner vid övervakning av utlänningar som en del av ett annat grundläggande polisuppdrag

Polisuppdrag:

Med det avses polisens alla uppdrag.

Utredning av identitet:

Grunder och förutsättningar för utredning av identitet har samband med uppdraget som utförs.

Besked om att personen är en utlänning:

Det har framgått vid ID-kontroll att målpersonen för kontrollen inte är en finsk medborgare.

Övervakning av utlänningar:

Förutsättningar för vistelse i landet eller inresa och vid behov rätt att arbeta kontrolleras.

7.2 Analysbaserad övervakning av utlänningar

Övervakning utförs även som analysbaserad temaövervakning då övervakningsåtgärderna riktas till utvalda objekt som väljs med hjälp av en analys. I analyserna beaktas bland annat polisens allmänna uppgifter och erfarenheter om olaglig inresa och vistelse, tips och signalement, målpersonens beteende och omständigheter i vilka personen har påträffats.

Analysbaserad övervakning av utlänningar kan uppfattas som

specialövervakning vars genomförande i utgångspunkt ansvaras av aktörer som avtalats skilt vid varje polisinrättning, till exempel undersökningsgrupper för utlänningar. Analysbaserad övervakning av utlänningar kan genomföras av poliser som utför övervaknings- och larmverksamhet till exempel under särskilda riksomfattande temaövervakningsveckor som riktas till på förhand fastställda målgrupper samt som fortlöpande vardaglig verksamhet där utredningen analyserar målgrupperna och genomför razzior tillsammans med fältpatruller.

På basis av analyser riktar polisen övervakningen till sådana mål där till exempel problem har uppstått i form av störande incidenter eller där det finns en motiverad misstanke om utlänningar som vistas olagligt i landet eller arbetar utan tillstånd eller sysselsätter någon utan tillstånd.

Övervakning av utlänningar kan riktas till en finsk medborgare för att konstatera att personen inte är en utlänning. Den kan även riktas till en finsk arbetsgivare när man övervakar utlänningars rätt att arbeta.

Övervakning av utlänningar i samband med ett annat tjänsteuppdrag är viktig på grund av de tidigare nämnda målsättningarna för övervakning av utlänningar. Varje övervakningstillfälle är viktigt. Oberoende av slutresultatet av dem utgör varje adekvat dokumenterat övervakningstillfälle en informationskälla för förhandsanalysen när analysbaserad övervakning av utlänningar planeras och genomförs.

På grund av detta är uppgifterna om uppdrag, person, fordon och arbetsinsats som polispatrullen antecknar om ett enskilt tillfälle med övervakning av utlänningar i samband med ett annat polisuppdrag viktiga för att kunna genomföra informationsbaserad övervakning av utlänningar. När förutsättningarna uppfylls bör man göra nödvändiga registreringar i polisens underrättelsesystem (Poti).

Polisen kan ordna både riksomfattande och regionala övervakningshändelser som är inriktade på objekt som gallrats ut med hjälp av analyser.

7.3 Val av målpersoner förbud mot etnisk profilering

Förbudet mot etnisk profilering betyder att en faktor eller en förmodan om den, som exempelvis hudfärgen, aldrig får vara den enda grunden för övervakning av utlänningar.

På samma sätt som vid annan polisverksamhet är etnisk profilering förbjuden vid övervakning av utlänningar. En övervakningsåtgärd får inte grunda sig uteslutande eller avgörande till exempel på hudfärgen av personen som är föremålet för övervakningen. Kroppsvisitationer får inte riktas så att endast personer med en viss fysisk egenskap eller ett förmodat etniskt ursprung kontrolleras. Användningen av etnisk profilering i myndighetsverksamhet är en form av diskriminering. Med den ökande globaliseringen är det svårt att definiera etnicitet. Att definiera etniciteten hör inte till myndighetens prövningsrätt. Att välja målpersoner på basis av etniciteten är olagligt, diskriminerande och ineffektivt. Därför är en diskriminerande förmodan om en persons medborgarskap på basis av

dennes hudfärg inte något lagligt eller effektivt sätt att fastställa ett föremål för övervakning av utlänningar.

Eftersom övervakning av utlänningar riktar sig på ett begränsat antal personer kan man uppleva att övervakningen kränker likvärdigheten. Därför ska man vid verksamheten sträva efter att skingra eventuella misstankar om att det handlar om en åtgärd som enbart utförs på grund av hudfärg eller av någon annan osaklig grund. Därför ska grunderna för övervakningen vara tydliga både för kunden och för polisen som utför övervakning. Till exempel språkmuren kan medföra att interaktionssituationen blir utmanande och därför ska polisen fästa uppmärksamhet på sitt eget beteende och motiverande av åtgärden.

Behörigheten att utreda identiteten kommer från polislagen. När en polis som utför ett uppdrag i samband med ett polisuppdrag får veta att kunden är en utlänning kan övervakning av utlänningar riktas till denne. När beskedet om att personen är en utlänning framgår av exempelvis handlingar eller register är övervakning av utlänningar inte diskriminerande.

Grunden för identitetskontroll ska existera innan identiteten kontrolleras. Detta kräver ett konkret polisuppdrag, till exempel

- kontroll av målpersonens identitet vid ett hemlarmsuppdrag;
- kontroll av förarens körkort vid trafikövervakning.

Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter har publicerat en vägledning Mot ett effektivare polisarbete, Förstå och förhindra diskriminerande etnisk profilering (https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1133-Guide-ethnic-profiling_SV.pdf), där temat behandlas omfattande och välmotiverat. Länken öppnas på TUVE.

7.4 Avgränsning vid val av målpersoner

I en situation där utredning av identitet inte kan inom ramen av behörigheten vid tjänsteuppdraget riktas till andra personer i sällskap med målpersonen ska det, för att de ska kunna kontrolleras, finnas observationer om deras beteende i situationen som utgör grunden för förmodan att de är utlänningar.

Till exempel en situation där man vid trafikövervakning stoppar en bil med resenärer. För att skaffa uppgifter kan man samtala med målpersonen (i det här fallet föraren av fordonet) och de övriga personerna. Övervakning av utlänningar som riktas till personer i sällskap med målpersonen är motiverad till exempel om målpersonen berättar att personerna i hans eller hennes sällskap är utlänningar och dessa personer talar ett annat språk än Finlands officiella språk och/eller inte förstår Finlands officiella språk.

Det är viktigt att komma ihåg att enbart språket som kunden använder inte utgör en tillräcklig grund för åtgärder. Om en person som faktiskt är en

utlänning tillhör en persongrupp som begränsats enligt den ovanbeskrivna modellen och en person i sällskap med honom/henne vid uträttande av ärenden använder andra än Finlands officiella språk ger dessa uppgifter anledning att förmoda att den medföljande personen är en utlänning. Då är det motiverat att rikta övervakning av utlänningar till de övriga personerna i fordonet.

Å andra sidan är det inte motiverat att rikta övervakning av utlänningar till de medföljande personerna om målpersonen till exempel berättar att de övriga personerna är finska kompisar och dessa bekräftar berättelsen på finska. Det är viktigt att komma ihåg att hudfärgen och språket som en person använder inte visar att denne är en utlänning.

Det krävs alltså bedömning från fall till fall om övervakning av utlänningar kan riktas till personer som är i sällskap med målpersonen. Den ska genomföras ändamålsbundet samt grunda sig på observationer om beteendet av personerna och inte yttre signalement såsom hudfärg. Samtal och observationer om kundernas beteende är av största vikt i detta sammanhang.

8 Övervakning av utlänningar i närheten av de inre gränserna

Mellan de länder som tillämpar kodexen om Schengengränserna förekommer ingen gränskontroll, vilket innebär att den övervakning av utlänningar som sker inne i landet ska vara så effektiv att man med den kan kompensera de utslag som fri rörlighet orsakar. Övervakningen får dock inte ordnas så att verksamheten kan ses som ersättande inre gränskontroll.

Finland har genom att ansluta sig till Schengenkonventionen förbundit sig att förutom att effektivisera den yttre gränskontrollen inom Schengenområdet också effektivisera landets inre övervakning. Därför är det viktigt att man vid alla polisenheter och på alla nivåer betonar vikten av övervakning.

I kodexen om Schengengränserna bestäms att personer som passerar de inre gränserna mellan Europeiska unionens medlemsstater inte behöver genomgå gränskontroll. De inre gränserna får passeras överallt utan att någon in- och utresekontroll genomförs, oavsett personens nationalitet.

Gränskontroller i samband med trafik vid de inre gränserna får inte göras om de inte återinförts genom ett särskilt beslut. Övervakning av utlänningar kan dock i särskilda fall genomföras vid gränsövergångsställen och i närheten av dem. När övervakning av utlänningar genomförs vid inre gränser eller i närheten av dem ska man se till att övervakningsuppgifterna inte genomförs så att de kan anses vara gränskontroller.

Enligt 21 artikeln i kodexen om Schengengränserna (562/2006) påverkar inte avskaffandet av gränsövervakning från de inre gränserna övervakningen av utlänningar i enlighet med nationell lagstiftning, i den mån utövandet av övervakningen av utlänningar inte har samma verkan som in- och utresekontroller.

Utövandet av polisbefogenheter likställs inte med gränskontroller om syftet inte är gränsövervakning, om åtgärderna grundar sig på polisens allmänna uppgifter och erfarenheter som gäller eventuella hot mot den allmänna säkerheten och särskilt syftar till att bekämpa gränsöverskridande brottslighet, om åtgärderna planeras och utförs på ett sätt som klart skiljer sig från systematiska personkontroller vid de yttre gränserna och om åtgärderna utförs som sporadiska kontroller.

Polisen får inte heller acceptera olaglig inresa över de inre gränserna och inte tillåta att brottslig verksamhet får fortsätta i Finland. Polisen måste ingripa i sådan verksamhet. Om den myndighet som övervakar utlänningar på förhand får kännedom om att det på ett fartyg som anländer till Finland till exempel finns en utlänning som meddelats inreseförbud, utlänningar som saknar de visum som krävs eller andra tillstånd som behövs eller en utlänning som misstänks ordna olaglig inresa eller bedriva människohandel ska man ingripa i dennes eller dessa utlänningars inresa i landet.

9 Fortsatta åtgärder

Kodexen om Schengengränserna och utlänningslagen innehåller bestämmelser om villkoren för utlänningars inresa och vistelse i Finland.

En person som vistas olagligt i landet gör sig vanligen skyldig till utlänningsförseelse, riksgränsbrott eller brott mot inreseförbud.

I samband med en övervakningsåtgärd som föranletts av övervakningen av utlänningar reder polisen ut identiteten för personen som övervakas, personens medborgarskap, förutsättningarna för dennes vistelse i landet och vidtar vid behov vederbörliga åtgärder. Om en utlänning påträffas i arbete undersöker polisen personens rätt att arbeta.

Övervakningen av utlänningar kan leda till polisundersökning eller förundersökning. Övervakningen av utlänningar kan exempelvis leda till avvisning eller utvisning, meddelande av inreseförbud, böter, återkallande av tillstånd eller inledande av förundersökning med anledning av ett misstänkt brott. Med övervakning av utlänningar kan man avslöja flera olika brott, exempelvis utlänningsförseelser, förfalskningar, ordnande av olaglig inresa, koppleri, arbetsbrott eller människohandel.

Polisen eller gränsbevakningsmyndigheten ska vidta åtgärder enligt 151 § i utlänningslagen för att förvägra, avvisa eller utvisa en utlänning eller lägga fram krav om förflyttning till en annan EU-medlemsstat, om han eller hon inte uppfyller villkoren för inresa eller vistelse i landet.

Polisen framlägger förslag om avvisning eller utvisning av en person åt Migrationsverket. Polisen kan också själv fatta beslut om avvisning under de förutsättningar som fastställts i utlänningslagen. Det huvudsakliga ansvaret för att framlägga förslag om avvisning och utvisning och om att fatta beslut om avvisning ligger hos polisen i utlänningens vistelseort. Om utlänningen inte har en vistelseort i Finland är polisinrättningen på den ort där utlänningen påträffats ansvarig för åtgärden. Polisinrättningarna ska se till att uppgifterna om anhängiggörandet av ett avvisnings- eller

utvisningsärende utan dröjsmål lämnas till den som ansvarar för dessa ärenden vid polisinrättningen.

6 kap. i polislagen innehåller bestämmelser om polisundersökning som utgör annan undersökning som polisen ålagts genom lag än förundersökning med anledning av brott. Specialbestämmelser om polisens undersökningsuppgifter i anslutning till skötseln av uppgifter i enlighet med utlänningslagen finns också i 4 § i utlänningslagen. På polisens utredning av förutsättningarna för en utlännings inresa, vistelse i landet och avlägsnande ur landet tillämpas enligt denna paragraf bestämmelserna om polisundersökning. Polisundersökning för att fastställa förutsättningarna för vistelse i landet är en följd av de fortsatta åtgärder som föranleds av övervakningen av utlännningar.

Förutom utlänningsförseelse kan även andra brott avslöjas i samband med övervakningen av utlännningar, till exempel brott som gäller anordnande av olaglig inresa, människohandelsbrott, ockerliknande diskriminering i arbetslivet eller koppleribrott, beroende på vad övervakningen är inriktad på. Med brottsmisstanke förfar man på det sätt som föreskrivs i förundersökningslagen.

Polisen får med stöd av 132 § i utlänningslagen omhänderta sådana resedokument som företes eller innehas av utlännningar och som är felaktiga eller förfalskade eller som är avsedda att användas för att lämna oriktiga personuppgifter. Polisen kan utföra en kroppsvisitering för att omhänderta en handling som innehas av en utlänning. Passet av en asylsökande kan med stöd av 95 § i utlänningslagen omhändertas av polisen i vilket skede som helst under asylprocessen och behållas tills sökanden beviljas uppehållstillstånd eller lämnar landet.

Felaktiga eller förfalskade resedokument som omhändertagits av polisen sänds till Centralkriminalpolisens kriminaltekniska laboratorium. Resedokument avsedda att användas för att lämna oriktiga personuppgifter kan sändas till den aktuella statens beskickning. I samband med avvisning kan resedokument sändas också till myndigheterna i den mottagande staten. När omhändertagna resedokument sänds till en myndighet i en främmande stat får säkerheten för den som sökt internationellt skydd eller för hans eller hennes anhöriga inte äventyras.

Utlänningslagen innehåller bestämmelser om administrativa tvångsmedel, alltså säkringsåtgärder som polisen kan rikta till en utlänning. Sådana är till exempel anmälningsskyldighet, omhändertagande av resedokument och resebiljett, boendeskyldighet och tagande i förvar.

Allmänna förutsättningar för bestämmande av säkringsåtgärder som nämnds i 117a § i utlänningslagen ska uppfyllas när en utlänning blir föremål för säkringsåtgärder som avses i 118 122 och 122 a §. Åtgärderna ska vara nödvändiga och proportionerliga. Användning av säkringsåtgärder förutsätter att myndigheten utreder förutsättningar för inresa eller vistelse i landet eller förbereder ett beslut som gäller avlägsnande ur landet eller tryggar verkställandet av ett beslut som gäller avlägsnande ur landet.

Vid övervakning av utlänningar ska informationssystem som är viktiga för övervakningen av utlänningar utnyttjas effektivt, till exempel Schengens informationssystem (SIS), fingeravtryckssystemet Eurodac och visumsystemet VIS. Dessutom ska man i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden (UMA) kontrollera förutsättningarna för vistelse i landet och giltigheten av ett eventuellt nationellt inreseförbud.

9.1 Fortsatta åtgärder mot en arbetsgivare eller en dennes företrädare

Polisen ska inleda en förundersökning/förutredning i situationer där man i samband med övervakning av utlänningar upptäcker utnyttjande av arbetskraft som lagligt eller olagligt vistas i landet. Av brott som finns i strafflagen kan det handla om till exempel ockerliknande diskriminering i arbetslivet, människohandel eller grov människohandel, koppleri eller grovt koppleri, ordnande av olaglig inresa eller grovt ordnande av olaglig inresa.

I utlänningslagen föreskrivs utlänningsförseelse av arbetsgivare som straffbart och i arbetsavtalslagen (55/2001) nämns påföljdsavgift för arbetsgivare som administrativ påföljd.

9.1.1 Utlänningsförseelse av arbetsgivare

Bestämmelser om utlänningsförseelse av arbetsgivare finns i 186 § i utlänningslagen. En arbetsgivare eller dennes företrädare ska för utlänningsförseelse av arbetsgivare dömas till böter om han eller hon:

1. uppsåtligen eller av oaktsamhet i sin tjänst håller en utlänning som inte har rätt att utföra förvärvsarbete,
2. uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar en myndighet oriktig eller vilseledande information om en utlännings villkor i arbetet eller arbetsuppgifter och om de krav som dessa ställer, eller
3. uppsåtligen eller av grov oaktsamhet försummar sin skyldighet enligt 86 a § 2 mom.

I förundersökning av en utlänningsförseelse av arbetsgivare är det viktigt att utreda om arbetsgivaren eller dennes företrädare har handlat uppsåtligen, av grov oaktsamhet eller av oaktsamhet. Det är viktigt att utreda på vilket sätt arbetsgivaren eller dennes företrädare har strävat efter att utreda den utländska personens rätt att arbeta.

9.1.2 Påföljdsavgift för arbetsgivare

Migrationsverket kan påföra en påföljdsavgift för en arbetsgivare som olagligt anställer en medborgare i ett tredje land som vistas olagligt i landet. Påföljdsavgift kan inte påföras den som är misstänkt för samma gärning i en brottmålsprocess som är anhängigt och inte heller den som genom en lagakraftvunnen dom har dömts till straff för samma gärning. I situationer som gäller anställning av en person som vistas olagligt i landet riktas påföljdsavgiften som Migrationsverket påför till arbetsgivaren (en juridisk person) och straffet som polisen ger till arbetsgivarens företrädare (en fysisk person).

Polisen ska informera Migrationsverket om observationer som gäller användning av arbetskraft som vistas olagligt i landet per e-post på adressen immigration@migri.fi. Meddelandet ska omfatta följande uppgifter:

- arbetsgivarens uppgifter (namn, adress och FO-nummer på företaget),
- uppgifter om en tredjelandsmedborgare som vistas och arbetar olagligt i landet (namn, födelsedatum, medborgarskap),
- en så detaljerad beskrivning som möjligt om omständigheterna i vilka den som vistas olagligt i landet har anställts på företaget,
- när den som vistas olagligt i landet började arbeta och hur länge det har pågått,
- en beskrivning om arbetsgivarens roll i den anställdas inresa och vistelse,
- en utredning om varför vistelsen har varit olaglig och information för bedömning av detta (tidpunkten och sättet för inresan och eventuellt visum, viseringsfrihet eller tillstånd av en annan EU-stat),
- när personen har börjat arbeta olagligt och hur länge samt
- upplysning om upptäckten leder till inledande av förundersökning och om förundersökningen riktar sig till arbetsgivaren (en juridisk person) eller arbetsgivarens företrädare (en fysisk person) eller dem båda.

10 Registrering vid övervakning av utlänningar

Övervakning av utlänningar som utförs av polisen och åtgärder i anslutning till övervakningen samt resultaten från förfrågningar om uppgifterna införs i nödcentralsdatasystemet. Fortsatta åtgärder som föranletts av övervakningen registreras i Patja-systemet på det sätt som anvisningen Registreringen av uppgifter i informationssystemet för polisärenden (PATJA), 2020/2013/5231, förutsätter.

Uppgifter om utförda registergranskningar sparas i registrens logguppgifter.

11 Statistikföring av olaglig vistelse i landet

Som en del av internationella skyldigheter ska Finland som en EU-medlemsstat producera statistisk information om olaglig vistelse i landet till EU:s statistikkontor (Eurostat), europeiska migrationsnätverket (EMN) och Frontex.

Analyser av statistiken över olaglig vistelse i landet (Lamo) är nödvändiga även nationellt ur synpunkten av den inre säkerheten, och de skapar för sin del en lägesbild för Polisstyrelsen som stöder utvecklandet och riktandet av polisens verksamhet.

Polisinrättningarna ska regelbundet varje månad ur Patja sammanfatta en statistik som består av bland annat asylutredning, utlänningsförseelse och brott mot inreseförbud och som sänds till centralkriminalpolisen.

Centralkriminalpolisen sammanställer uppgifterna som polisnärheterna har producerat, sorterar och samordnar dem och sänder vidare när det gäller polisen. Centralkriminalpolisen sänder särskilda anvisningar om statistikföring till polisnärheterna.

12 Tolkning och översättning

I ett ärende som behandlas vid asylförfarande, i ett ärende som gäller avvisning eller utvisning eller i ett ärende som kan anhängiggöras på myndighetens initiativ ska myndigheten ordna tolkning eller skaffa översättning, om utlänningen inte behärskar finska eller svenska eller om han eller hon på grund av handikapp eller sjukdom inte kan bli förstådd (Utl 203 §). Myndigheten kan också, för utredande av ärendet eller tryggnad av en parts rättigheter, ordna tolkning eller skaffa översättning också i andra ärenden, dock bara till den del materialet inverkar på behandlingen av ärendet.

På polisens utredningar av förutsättningarna för en utlännings inresa, vistelse i landet och avvisning samt utredning av en asylsökandes identitet, inresa och resrut tillämpas bestämmelserna om polisundersökning i polislagen (872/2011). I polisundersökningen följs i tillämpliga delar bestämmelserna i förundersökningslagen och således kan man i flertydiga frågor som gäller översättning och tolkning använda Polisstyrelsens föreskrift Tolkning och översättning till främmande språk vid förundersökning och användning av tvångsmedel (2020/2013/4104) som tillämpningsanvisning.

Vid valet av tolk eller översättare är det viktigt att fästa uppmärksamhet vid att tolken är ojävig och att parten är trygg. Endast godkända tolkar får anlitas för tolkning.

Vid tolkningen används ett språk som parten förstår. I ett förvaltningsärende eller ett ärende som gäller ändringssökande kan en utlänning anlita tolk eller översättare även på egen bekostnad eller i vissa fall som assistans som ingår i rättshjälpsbeslutet.

En part har rätt att genom tolkning eller översättning få information om innehållet i ett beslut som gäller honom eller henne på sitt modersmål eller på ett språk som det finns grundad anledning att anta att han eller hon förstår.

Rätt till kontroll enligt 129 b § i utlänningslagen är en administrativ befogenhet och då den tillämpas är det viktigt att beakta att en undersökning av ett ärende enligt förvaltningslagen eller tryggnad av en parts rättigheter i praktiken kan förutsätta anlitan av tolknings- eller översättningshjälp under kontrollen eller efteråt.

13 Nätverket för befäl och utbildare vid sidan av sin egen tjänst inom bekämpning av olaglig inresa och vistelse i landet

Befälsnätverket för bekämpning av olaglig inresa och vistelse i landet som leds av Polisstyrelsen utgörs av personer som utnämns av polisenheterna. Nätverket ansvarar för att enheterna utför övervakning av utlänningar parallellt med den grundläggande polisverksamheten, anordnar vid behov regional temaövervakning samt deltagande i riksomfattande temaövervakningar. Den ansvariga deltar också i upprätthållandet av lägesbilden för olaglig inresa inom sitt eget område samt ansvarar för att enhetens personal har aktuell utbildning i bekämpning av olaglig inresa. Till de ansvarigas uppgifter hör också att förbättra kompetensen vid polisenheterna beträffande karaktäristiska drag som gäller identifiering av människohandel och förundersökning av människohandelsbrott.

Nätverkets mål är att bekämpa olaglig inresa och att förenhetliga och effektivisera övervakningen av utlänningar särskilt inne i landet.

Befälsnätverket får stöd av nätverket av utbildare i utlänningsärenden som sköter utbildningen vid sidan av sin egen tjänst. De som ingår i nätverket sörjer tillsammans med den befälsansvariga för att ärenden som är betydelsefulla med avseende på utlänningsärenden (övervakning av utlänningar, asylutredning m.m.) ingår i polisinsatsernas interna utbildning.

14 Bekämpning av människohandel och att hänvisa offer till hjälpsystemet

Polisen ska med sin egen verksamhet sträva efter att skapa en atmosfär där människohandel motarbetas.

Förutsättningen för en effektiv och verkningsfull bekämpning av människohandel är att man i all polisverksamhet och främst inom övervakning av utlänningar både kan identifiera potentiella offer för människohandel och hänvisa dem till hjälpsystemet.

Särskild uppmärksamhet ska fästas vid identifiering av människohandel då personer blir klienter hos polisen till följd av utredning av försäljning av sextjänster eller användning av olaglig eller annan lagstridig arbetskraft. Möjligheten att det rör sig om människohandel ska även beaktas i uppehållstillstandsprocessen, asyلفörfarandet, när beslut om avvisning fattas och vid verkställandet av beslut om avlägsnande ur landet.

Polisstyrelsen har gett en separat anvisning (POL-2020-38265, 17.9.2020) till polisenheterna om ingripandet i människohandel och liknande brott samt förfarandet för att hjälpa dem som fallit offer för människohandel.

Polisöverdirektör

Seppo Kolehmainen

Polisinspektör

Marjo Tyynelä

Handlingen har undertecknats elektroniskt i dokumenthanteringssystemet.
Polisen den 06.10.2022 kl. 16:06. Registratorskontoret kan verifiera
underteckningen.

Bilagor

Följebrev om centrala ändringar i anvisningen om övervakning av
utlänningar

Distribution

Polisstyrelsens enheter Polisenheterna

För kännedom

Polismyndigheten på Åland
Sinetti-normbibliotek/Staben
Norm- och övervakningsgruppen/Polisstyrelsen, staben
Inrikesministeriets polisavdelning
Inrikesministeriets migrationsavdelning
Migrationsverket
Gränsbevakningsväsendet
Diskrimineringsombudsmannen